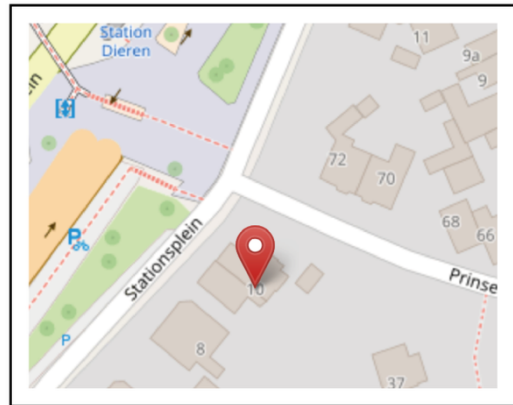

Villa Welgelegen
Stationsplein 10
6953 AB Dieren

Monumentgegevens

Monumentnummer 0000111
Inschrijving register 15 juni 2009
Kadastrale aanduiding Dieren U 3582

De villa Welgelegen werd in 1897 in opdracht van de steenfabrikant Joseph van de Loo gebouwd en is sterk beïnvloed door de Engelse landhuisbouw uit de laatste decennia van de 19de eeuw. Kenmerkend hiervoor zijn o.a. de 1-vormige plattegrond, de hoog opgaande schoorstenen, de steile zadeldaken en het toegepaste schaakbordmotief in het metselwerk. In de linkerzijgevel naast de ingang een stichtingssteentje met het opschrift 'Clara van de Loo 1897'.

In 1907 werd aan de achterzijde de keukenuitbouw vergroot en werd er bovendien een verdieping aan toegevoegd die een 'Heeren- kamer' bevatte. De verbouwing werd uitgevoerd naar een ontwerp van de bekende architect J.A. van Straaten jr. uit Amsterdam die waarschijnlijk ook de architect van de villa is geweest. Van Straaten was in Engeland geweest waar hij in aanraking was gekomen met de Engelse landhuisbouw. Van 1883 tot 1885 volgde hij een avondopleiding aan de Royal Academy te Londen. Hij bouwde o.a. veel landhuizen en villa's waaronder de villa Boschvliet (1898) en de in 1975 gesloopte villa Beau Regard (1908), beide in het villapark Duin en Daal te Bloemendaal.

In de jaren voor de Tweede Wereldoorlog werd het pand bewoond door de bekende kunst en antiekhandelaar Benjamin Katz die gespecialiseerd was in 16e en 17e eeuwse Hollandse meesters. Deze kunsthandel had tevens een vestiging in Basel (Zwitserland). De tentoonstellingsruimten in Dieren waren gevestigd in de panden Spoorstraat 31-37 en Spoorstraat 1.

Het pand is markant gelegen op de hoek van het Stationsplein en de Prinsenstraat waardoor het sterk beeldbepalend van karakter is. De villa wordt omgeven door een tuin, van de weg gescheiden door een ijzeren sierhek.

De villa op een nagenoeg 1-vormige plattegrond bestaat uit een kelder, twee bouwlagen en een zolder onder twee haaks op elkaar staande met pannen gedekte zadeldaken (geglazuurde bruin/rode Tuile du Nord pan). Het dak heeft een bakgoot en door windveren afgesloten topgevels met sierspantjes. Door diverse uitbouwen zoals een erker en aan de achterzijde een uitbouw over meerdere verdiepingen ten behoeve van het trappenhuis ontstaat een schilderachtig geheel. Het pand is opgetrokken in rode verblendsteen met in de geveltoppen en het bovengedeelte van de erker decoratie in gele en rode baksteen volgens een schaakbordpatroon. De vensters in voor- en zijgevels zijn op de begane grond voorzien van enkelruits schuiframen, op de verdieping en in de linker topgevel t-schuiframen met bovenlichten met een roedeverdeling (2x4 ruiten). De vensters zijn merendeels nog voorzien van de oorspronkelijke paneelluiken. De verdiepingsvensters van de voorgevel zijn van persiennes (blinden) voorzien.

Voorgevel: drie traveeën waarvan de rechtertravee uitgebouwd en afgesloten door een puntgevel. De linker travee heeft op de begane grond een terras met een gemetselde balustrade van profielstenen, zowel op de begane grond als de verdieping een venster (op de verdieping met sluitsteen in de strek). De tweede travee heeft een erker (waarvan de

bovenzijde als balkon fungeert) met in de fungeert) met in de voorgevel drie gekoppelde rondbogen waarvan de middelste een glasdeur bevat en de eerste en de derde een enkelruits raam met bovenlicht. De zijgevel van de erker heeft een rondboog met eveneens een glasdeur met bovenlicht. Natuur- stenen aanzet- en sluitstenen in de bogen. De muurvlakken rond de bogen zijn versierd met metselwerk in gele en rode baksteen in een schaakbordpatroon. De verdieping heeft een glasdeur met weerszijden een enkelruits raam alle met bovenlichten met een roedeverdeling. Het balkon heeft een niet oorspronkelijke balustrade. Boven het balkon is het dak lager doorgetrokken ondersteund door houten consoles. In het dakschild een dakkapel met een zadeldak, klauwstukken, windveren en boven de gewijzigde ramen (oorspronkelijk van een roedeverdeling voorzien) in het geveldriehoekje vakwerk. De rechtertravee heeft zowel op de begane grond als de verdieping drie vensters (verdiepingsvensters met sluitsteen in de strek). In de topgevel vier smalle vensters met gewijzigde ramen (deze waren oorspronkelijke van een roedeverdeling voorzien) waarvan het eerste en het vierde venster half zo hoog zijn. In de gevel siermetselwerk in een schaakbordpatroon als in de erker. Onder de vensters licht uitgemetselde rollagen, aan de onderzijde telkens min of meer een accolade vormend.

Linkerzijgevel: symmetrisch ingedeelde gevel. Op de begane grond in het midden de door twee ramen geflankeerde voordeur waarvoor een bordes met een houten balustrade. Boven de ingang een met pannen gedekte luifel op consoles. Geheel links en rechts een venster. De verdieping en de topgevel zijn telkens van twee vensters voorzien waarbij de ramen van de vensters van de topgevel identiek zijn aan die van de verdieping.

Achtergevel: linker travee met op de begane grond een door een blinde segmentboog afgesloten schuifdeur met onderpanelen en ruit, bovenlicht en paneelluiken. De verdieping heeft rechts een enkelruits schuifraam en een bovenlicht met roedeverdeling. In het midden een torenachtige uitbouw over 2½ bouwlaag ten behoeve van het trappenhuis, onder een ingestoken pannen schilddak. De begane grond heeft een deur geflankeerd door twee ramen met een horizontale roedeverdeling. Verder twee driestrooks venster in iedere strook een bovenlicht met een roedeverdeling (2x2 ruiten). Boven het bovenste raam is een ontlastingsboog gemetseld waarbij het boogveld een invulling heeft bestaande uit afwisselend een rollaag en een laag baksteen. Tegen de linkerzijmuur van de uitbouw een gemetselde uitbouw onder een plat dak waarin twee vensters met ieder een draairaam en drie smeedijzeren draairamen. De rechter travee heeft een in 1907 vergrootte en met één verdieping verhoogde keukenuitbouw die aansluit op de aanbouw ten behoeve van het trappenhuis. De gegane grond heeft twee T- schuiframen, de verdieping eveneens doch lage en met in de bovenlichten een roedeverdeling (2x4 ruiten).

Rechterzijgevel: rechts zowel op de begane als op de verdieping rechte sovet op twee vensters. Tussen de vensters en links, twee uitgemetselde zeer hoog opgaande, het overstekende dak doorbrekende schoorstenen.

Interieur: grotendeels gaaf bewaard interieur met trappenhuis, rechtervoorkamer met stucplafond, houten schoorsteenmantel en boezembetimmering met aan de Lodewijk XVI-stijl ontleende ornamentiek. In de achterkamer een houten schoorsteenmantel en boezembetimmering gebaseerd op 17de eeuwse Hollandse voorbeelden. In de erker is de wand grenzend aan de rechter voorkamer voorzien van een betegeling bestaande uit een lambrisering met meerkleurige ornamenttegels waarboven betegeling bestaande uit witte tegels waarin in het midden een meerkleurig tegeltableau (4x3 tegels) waarop een voorstelling van een vaas met bloemen in aan de Lodewijk XVI en Empirestijl verwante vorm. Het tableau dateert vermoedelijk uit ca.1900 doch is mogelijk ouder, Merkwaardig is het feit dat het tableau ondersteboven is aangebracht. In Fliesen

und Fliesenbilder wordt een vrijwel identiek tableau afgebeeld dat echter niet meerkleurig, maar geheel in mangaan-paars uitgevoerd is en dateert uit de eerste helft van de 19de eeuw.

Conclusie.

Van architectuurhistorische waarde omwille van de gaaf bewaard gebleven hoofdvorm, de detaillering, het materiaalgebruik diverse interieurelementen. De architect werd in zijn ontwerp sterk beïnvloed door recente ontwikkelingen in de Engelse landhuisarchitectuur. Het pand is als zodanig uniek voor Dieren en de gemeente Rheden.

Deze gaaf bewaarde opvallende villa neemt een belangrijke plaats in de historische villabebouwing van het Stationsplein. Het pand is ook uit stedenbouwkundig oogpunt van belang vanwege de ligging op de hoek van de Middelhovenstraat en het Stationsplein.

Voldoet aan de basisnormen a en b, alsmede aan de meerwaarden 1, 2, 3, 4 en 6. Op grond van bovenstaande voldoet het pand aan artikel 1, sub a, b en o van de gemeentelijke monumentenverordening.

Literatuur:

Elling, G., Elling, W., Fliesen und Fliesenbilder, Beitrage des Heimatsvereins

Vreden zur Landes- und Volkskunde Heft 9, Vreden 1978, p.81.

Haan, J. de, Villaparken in Nederland. Een onderzoek aan de hand van het villapark Duin en Daal te Bloemendaal 1897-1940, Haarlem 1986, p.142, 156, 183.

Fanelli, G., Moderne architectuur in Nederland 1900-1940, Den Haag 1978, p.117, 186, 270, 323. In de tussen 1915 en 1918 te Bussum verschenen serie monografieën over Nederlandse architecten, de Bibliotheek voor moderne Hollandsche architectuur, is ook een deel gewijd aan J.A. van Straaten (niet geraadpleegd).

Gemeentearchief Rheden: ingekomen stukken 1907, nr. 1965/1057.

Gemeentearchief Rheden: diverse prentbriefkaarten.

Opnamedata: 22-09-1989(c), 12-10-1990(cc), 23-10-1990(ff).

Inventarisator: Gelders Genootschap (R.C.)

Neg. nrs. : D-C.8, c0.20-29, ff.7, 9.

Voor- en linkerzijgevel – 2016. Foto: Wim Smallegange / fotoclub Veluwezoom © CC BY-NC-ND